

Slutrapport

Återrapportering av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt

Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har kunnat genomföras med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå). Arbetet dokumenteras och efter insatsen lämnas en slutrapport till Brå.

Erfarenheterna från de olika projekten är många gånger intressanta för andra som arbetar med brottsförebyggande arbete och därför publicerar Brå ett urval av rapporterna på myndighetens webbplats.

För sakuppgifter och slutsatser står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på www.bra.se/lokaltarbete



Slutrapport, Håll Sverige Rents projekt

Bry dig!

Kartläggning

Vilka brotts- eller otrygghetsproblem skulle förebyggas?

De brotts- och otrygghetsproblem Håll Sverige Rent vill förebygga med projekt Bry dig! är klotter, skadegörelse och nedskräpning.

Eftersom ett av Håll Sverige Rents mål med sin verksamhet är att jobba för en hållbar utveckling, så har klotterfrågan alltid varit något stiftelsen har velat arbeta med. Håll Sverige Rent ser på skadegörelse/klotter som en sorts nedskräpning. En nedskräpning som förfular vår miljö och gör den otrivsamt och otrygg. Klotter innebär utsläpp av "molekylsopor" i form av lösningsmedel. Samma slags lösningsmedel som gjort tusentals yrkesmålare sjuka och som bidrar till bildning av marknära ozon. Klotter belastar samhället med stora kostnader för sanering varje år och de som klottrar utsätter sig ofta för faror när de klottrar och det finns samband mellan att klottra och att dras in i tyngre kriminalitet och droger enligt forskaren Knut Sundell som bl a har skrivit rapporten "Stockholmsungdomar som klottrar". Klotter är alltså en hållbarhetsfråga eftersom det ger miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenser.

Vari från kom kunskapen om dessa problem?

Våra kunskaper om klotterproblematiken har vi fått genom att följa media där det ständigt pågår en het debatt kring klotterfrågan. Vi deltar också sedan flera år tillbaka i samordningsgruppen för klotterfrågor i Stockholms län, *Samverkansgruppen mot klotter*. Där träffas representanter från bl a polisen, flera fastighetsbolag och kommuner, Banverket, SL m fl kontinuerligt och utbyter erfarenheter samt diskuterar lösningar och stöttar varandra i arbetet mot klotter. Det var genom den här gruppen som vi fick till ett samarbete med Sollentuna kommun gällande Bry dig!-projektet.

Åtgärder

Vilka åtgärder har genomförts och vilken målgrupp riktade de sig mot?

Huvudmålgruppen var barn/ungdomar i skolår 4-5 d v s 10-11 år gamla. Målgruppen valdes eftersom en stor del av projektet fokuserades på de barn/ungdomar som inte klottrar, i syfte att få dem att heller inte börja klottra. Förhoppningen är att de andra åldersgrupperna på skolorna också har kommit i kontakt med projektet.

Åtgärder som har gjorts inom projektet är: en informationsträff för all skolpersonal, utbildning av den lokala arbetsgruppen i subkulturen klotter, klotterinventering på skolorna, tema- och tävlingsarbete i skolorna, uppföljningsmöte med deltagande lärare, elevenkäter, läraruppföljning och utvärdering av projektet.

På vilket sätt förväntades dessa åtgärder förebygga brotts- eller otrygghetsproblemen?

Målet med vårt projekt är att "mota Olle i grind" d v s börja jobba i tid med barn som förhoppningsvis inte ännu har börjat klottra. I 10-11-års åldern är eleverna fortfarande öppna och mottagliga att påverka och vi ville bygga handlingskompetens kring klotter- och skadegörelsefrågorna hos målgruppen samt arbeta med deras värderingar och attityder.



Med handlingskompetens menar vi att målgruppen kan ta ställning i värderingsfrågor och med hjälp av kunskaper och egna erfarenheter kunna argumentera för sina ståndpunkter. Det innebär att handlingen blir övervägd och målmedveten. Handlingskompetens är en viktig egenskap för att kunna inse att det finns flera alternativa handlingsätt och utvecklingsmöjligheter.

Finns det planerade åtgärder som inte har genomförts och i så fall varför?

Alla planerade åtgärder har genomförts dock i mindre skala än vad vi först hade planerat. Se nästa stycke om varför.

Genomförande

Vilka aktörer har deltagit i projektet/verksamheten?

Projektet startades upp under våren 2005 med att hitta en ny kommun att samarbeta med. Det blev Sollentuna kommun. Vår tidigare samarbetspartner Skarpnäcks stadsdelsförvaltning drog sig ur samarbetet under hösten 2004, vilket var en stor besvikelse. Stiftelsen Håll Sverige Rent hade lagt ned mycket tid och kraft på att hitta formerna för att arbeta tillsammans samt på att knyta till oss lokala sponsorer (Fortum, Svenska Bostäder, Stockholmshem, HSB Stockholm, Kärrtorps företagarförening, Trion Tensid). Vi beräknar att ett femtiotal möten har genomförts gällande Skarpnäcksamarbetet (se bilaga 1). Vi bifogar det brev som vi skrev till Skarpnäcks stadsdelsförvaltning som innehöll en vädjan om ersättning för all tid vi lagt ned till ingen nytta efter att de meddelade att de inte kan delta i projektet samt deras svar (se bilaga 2 och 3).

Projektet har genomförts i de tre skolorna Gilbo-, Rotsunda- och Mikaelsskolan i Sollentuna under hösten 2005. Skolorna är valda eftersom de ligger i kommunområdet Rotebro där en satsning nys påbörjats som ska leda till minskad skadegörelse och annan brottslighet samt ökad trygghet. Håll Sverige Rent har haft ett nära samarbete med Petra Karlsson som arbetar med klotter och skadegörelsefrågor inom kommunen samt de tre skolorna som deltagit i projektet. Vår sponsor Trion Tensid AB har även deltagit i arbetet, bl a som föreläsare på informationsträffen i augusti 2005. Trion Tensid tillhandahåller kemikalier, metoder och utrustningar för att ta bort föroreningar på ytor.

Vilka roller har de olika aktörerna haft och vad har de gjort? Hur har ansvarsfördelningen sett ut?

Stiftelsen Håll Sverige Rent:

- var projektledare och samordnare för projektet i nära samarbete med Sollentuna kommun.
- ansvarade för tidsplan, innehåll, utformning och produktion av lärarhandledningen, elevenkät, utvärderingsformulär för lärare och den lokala arbetsgruppen.
- ledde klotterinventeringen på skolorna.
- deltagit och lett den lokala arbetsgruppens möten.
- stöttat de deltagande pedagogerna i deras arbete med Bry dig!-temaarbetet med ett uppföljningsmöte under hösten 2005 samt varit tillgängliga för att besvara frågor under projektet tiden.
- arrangerade tävling och prisutdelning.
- ansvarade för upplägg och genomförande av informationsträffen den 30 augusti, 2005.
- samordnade och ansvarade för presskontakter.
- ansvarade för att sammanställa dokumentation och utvärderingar med hjälp av övriga inblandade parter.



Sollentuna kommun:

- gav personalen som ingick i den lokala arbetsgruppen (närpolis, socialsekreterare och fältassistenter m fl) resurser för och i uppdrag att delta i projektet enligt "lokala arbetsgruppen" (se nedan).
- finansierade utbildningen av den lokala arbetsgruppen.
- bistod med lämpliga möteslokaler för den lokala arbetsgruppens regelbundna möten.
- utsåg en gruppleddare för den lokala arbetsgruppen. Kommunen gav projektledaren i uppdrag att leda den lokala arbetsgruppens arbete samt tog fram de resurser som behövdes.
- uppmanade all skolpersonal i skolorna att delta i informationsträffen den 30 augusti, 2005.
- bistod med lämplig lokal för informationsträffen.
- avsatte tid och resurser för att vara delaktiga i dokumentation och utvärderingar av projektet.

Skolorna i Sollentuna kommun som deltog Bry dig!-projektet:

- arbetade med Bry dig!-temat med sina elever och följde lärarhandledningsmaterialet för Bry dig!-projektet under hösten 2005.
- all skolpersonal deltog i informationsträffen den 30 augusti 2005.
- lärarna deltog i det uppföljningsmöte som Håll Sverige Rent höll under temaarbetet.
- använde kunskapen om "riskbeteende" för att kunna identifiera misstänkta klottrare.
- var delaktiga i dokumentation och utvärderingar.
- bistod Håll Sverige Rent med att genomföra elevenkäten före och efter genomfört Bry dig!-temaarbete.
- deltog i intervjuer/svarade på enkäter kring projektets genomförande.

Lokala arbetsgruppen:

- deltog i "utbildningen" i subkulturen klotter som hölls av Susanne Leinsköld, Katarina-Sofia stadsdelsförvaltning samt Farid Tounsi, Stockholms tunnelbanepolis på uppdrag av Sollentuna kommun.
- utformade innehållet i informationsträffen i samarbete med Håll Sverige Rent för att säkra att innehållet fick en tydlig lokal anknytning.
- genomförde informationsträffen i samarbete med Håll Sverige Rent.
- beskrev den framtagna handlingsplanen under informationsträffen.
- följde handlingsplanen vid signaler om misstanke om klotter/inkomna polisanmälningar om klotter.
- arbetade för ett bestående samarbete inom gruppen – även efter projektperiodens/överenskommelseperiodens slut.
- genomförde regelbundna gruppmöten.
- verkade för erfarenhetsutbyte och kunskapsspridning.
- var delaktiga i dokumentation och utvärderingar.
- deltog i intervjuer/svara på enkäter kring projektets genomförande.

Under vilken tid och på vilket sätt har åtgärderna genomförts?

1. Under våren 2005 bildade Håll Sverige Rent, tillsammans med Petra Karlsson på Sollentuna kommun, en lokal arbetsgrupp i Rotebro bestående av:

- Petra Karlsson, Arbetet mot skadegörelse i Sollentuna kommun
- Anna-Karin Sundén, brottsförebyggare i Sollentuna kommun
- Benny Johansson, Förebyggande enheten på Socialtjänsten



- Johan Karlsson, närpolis
- Peter Mikaelsson, samordnare för fritidsfältarna
- Anne Lemmetty Åkerlöf, chef för fritidsgårdarna i kommunen
- Ola Ramsell, fritidsgårdsföreståndare
- Gunnel Knutsson, rektor Gillbo skolor
- Anita Barkedahl, receptionist Rotsunda skolor
- Katty Uussaar, rektor Mikaelsskolan

2. Den 24 maj, 2005 ”utbildades” den lokala arbetsgruppen och Håll Sverige Rent av Susanne Leinsköld från Katarina Sofia stadsdelsförvaltning samt Farid Tounsi från tunnelbanepolisens i subkulturen klotter. De gick bl a igenom termer, hierarki, vilka tecken man ska se upp med som visar att någon har börjat klottra m m. Föreläsningen pågick i en och en halv timme.

3. En lärarhandledning togs fram sensommaren 2005 som användes av pedagogerna under deras Bry dig!-temaarbete. Lärarhandledningen beskriver den pedagogiska processen som eftersträvas inom projektet samt ger förslag på upplägg av undervisningen i klassrummet. En viktig del i den är ”Values Clarification”, en metodik som används inom utbildningar där man eftersträvar handling och beteendeförändringar. I ”Values Clarification” arbetar man utifrån den sk KAB-modellen. Kunskap kompletteras med metoder som innebär bearbetning av våra Attityder och värderingar som stimulerar till handling och förändring av Beteende (se bilaga 4).

4. En handlingsplan för skolorna togs fram hösten 2005. Den visar i grova drag den stegvisa processen som startar om ett barn eller en ungdom som går i någon av Mikaelsskolan, Gillboskolorna och Rotsunda skolor har börjat klottra. Alla lärare har fått den (se bilaga 5).

5. En tvåsidig elevenkät har tagits fram med frågor om klotter, skadegörelse, trygghet och trivsel. Enkäten besvarade eleverna dels innan det pedagogiska arbetet startade i augusti och dels i projektets slutskede i november-december. Enkäten är avstämd med Charlotta Gustavsson på BRÅ (se bilaga 6).

6. Kvällen den 30 augusti 2005 hölls en informationsträff för all skolpersonal, ca 180 personer. Informationsträffen pågick under fyra timmar och gav skolpersonalen en gemensam kunskapsbakgrund om trygghet, trivsel, skadegörelse och klotter inför genomförandet av projektet (se bilaga 7).

7. Några veckor efter informationsträffen hölls ett uppföljningsmöte med deltagande lärare (14 st). Då gavs möjligheten att ställa frågor kring temaarbetet, lärarhandledningen och tävlingsmomentet.

6. En inventering av klotter och skadegörelse på de deltagande skolorna gjordes i projektets uppstartningsfas (våren 2005) för att kartlägga hur saneringen fungerar på skolorna idag, hur ofta det saneras, vilket typ av klotter och skadegörelse som är vanligast m m. En rundringning gjordes sedan till varje vaktmästare efter att projektet var genomfört i skolorna för att höra efter om de upplevde att det blivit mindre klotter och skadegörelse efter att Bry dig!-projektet genomförts i skolorna (se bilagor 8, 9 och 10).

7. Prisutdelning och projektavslutning hölls den 20 december i Rotebrohallen. Alla 240 elever som deltagit i temaarbetet var på plats. Då visades bl a de sju tävlingsbidragen (fem kortfilmer och två andra bidrag) och de tre prischeckarna (första pris 5000 kronor, andra pris 3000 kronor och tredjepris 2000 kronor) delades ut (se bilaga 11).



På vilket sätt har de förebyggande åtgärderna kompletterat eller samordnats med den ordinarie verksamheten i kommunen/stadsdelen?

Bry dig!-projektet har bakats samman med Sollentuna kommuns övergripande handlingsprogram mot klotter och annan skadegörelse. ”Tryggt och snyggt i Rotebro” heter ett projekt som nu pågår i Rotebro. Syftet med det är att mobilisera alla goda krafter för att öka tryggheten och trivseln i området. Det passade därför mycket bra att genomföra Bry dig!-projektet där. Efter utvärdering ska erfarenheterna från ”Tryggt och snyggt i Rotebro”-projektet tillämpas i andra kommundelar i Sollentuna.

Kommer det förebyggande arbetet att fortsätta efter projekttidens slut?

Ja det kommer att fortsätta. Eventuellt kommer hela upplägget av Bry dig!-projektet eller delar av det leva vidare i Sollentuna kommun. Hur det kommer att se ut är ännu inte klart.

Har genomförandet skett i enlighet med den ursprungliga planeringen?

Den ursprungliga planen var att Håll Sverige Rent skulle genomföra projektet i en större skala i Skarpnäcks stadsdelsförvaltning där tolv skolor skulle vara involverade med sammanlagt ca 750 elever. Planen var att genomföra ca 30-40 informationsträffar i skolorna. Nu blev det istället tre skolor med 12 klasser och 240 elever samt ca 180 skolpersonal som deltog i Rotebro, Sollentuna, och en informationsträff genomfördes.

Om inte, vilka avvikelser har skett och varför?

När Skarpnäcks stadsdelsförvaltning drog sig ur projektet så stod Håll Sverige Rent med ett projekt som var redo för start med sponsorer och projektupplägg och genomförandeplan klart. Många och långa förberedelser och resurser hade investerats från stiftelsens sida i projektet. Anledningen till att vi la ned så mycket tid på projektet var att vi vid upprepade tillfällen fått starka och positiva indikationer på att Skarpnäcks stadsdelnämnd både ville och ämnade genomföra projektet. Det var en förutsättning för det fortsatta projektets uppbyggnad.

Finns det något som skulle kunna ha gjorts annorlunda?

Ja, se nästa punkt.

Om så är fallet, på vilket sätt skulle man ha kunnat agera istället?

Gällande Skarpnäcks stadsdelsförvaltning kunde vi ha tecknat ett samarbetsavtal tidigt.

Är det intressant att sprida arbetsmetoden eller delar av den till andra aktörer?

Ja det tycker vi eftersom utvärderingen visar ett positivt resultat av projektet. Vissa små förändringar kan behövas göras, men i det stora hela kan projektet spridas till andra aktörer.

Effekter

Har projektet/verksamheten givit några effekter och i så fall vilka? Hur har effekterna mätts och vid vilka tidpunkter har detta skett?

Trots att projektet har pågått så kort tid så har det gett positiva effekter. Den bild vi fått av lärarna, rektorerna och vaktmästarna på skolorna är att en förändring har skett under hösten då projektet har pågått. Vaktmästarna menar att det är mindre klotter och skadegörelse nu på skolorna efter att 4-5:orna arbetat med Bry dig!-projektet under hösten 2005. Deras arbete med projektet verkar ha smittat av sig till de äldre barnen tror vaktmästarna. Kanske kan det också bero på att all skolpersonal har



blivit mer uppmärksamma på klotter och skadegörelse och är mer alerta gällande detta med eleverna, tror en person i den lokala arbetsgruppen.

I elevernas enkätsvar kan vi uttyda att eleverna uppmärksammar klotter och skadegörelse mer efter att ha arbetat med temaarbetet och att de har bildat sig en uppfattning om vad man kan göra åt problemet. Se mer information om elevenkäterna nedan.

Önskvärt vore att mäta de här barnens attityder igen om 1-2 år för att se hur de då svarar om ”effekten” har hållit i sig.

På vilket sätt kan man veta att effekterna beror på de genomförda åtgärderna?

Eftersom lärarna, rektorerna och vaktmästarna på skolorna säger att effekterna haft positiv verkan så menar vi att effekterna beror på de genomförda åtgärderna som gjorts inom projektet.

Vilka är de viktigaste lärdomarna som kan dras av arbetet?

Det har varit väldigt effektivt att få med alla inblandade i arbetet tidigt så att alla tar ett gemensamt krafttag. Och att projektet sanktionerats från ”högre” ort (skolledningen i kommunen) har underlättat arbetet mycket. Värdefullt har också varit att alla står på samma kunskapsgrund gällande projekttinhåll och sakfrågan, i detta fallet klotter och skadegörelse.

Det verkar som den lämpligaste ålder att jobba med de här frågorna är när barnen går i skolår 5. Många av lärarna tyckte att de är för unga när de går i fyran nämligen.

Att ha en morot i form av en tävling med bra priser att jobba för verkar ha uppskattats mycket av lärare och främst elever. En lärare beskriver att hon känner att klassen har svetsats samman av samarbetet med att arbeta fram klassens kortfilm.

I vår projektmedelsansökan hade vi listat ett antal parametrar/punkter som projektet skulle utvärderas utefter. Nedan redogör vi för dessa.

Dokumentation

- *Antal genomförda Informationsträffar:* en träff, den 30 augusti 2005.
- *Antal skolor som medverkar i Bry dig!-projektet:* Tre skolor.
- *Antal medverkande pedagoger/klasser:* 12 klasser med 14 pedagoger.
- *Antal elever som nås av Bry dig!:* 250 elever.
- *Antal misstänkta klottrare i medverkande skolor:* totalt misstänker man att det finns ett fåtal klottrare på de deltagande skolorna, max 6 personer.

Antal och typ av insats:

- *Informationsträffar för föräldrar:* inga, men Mikaelsskolans två klasser hade en föräldraträff där de berättade om arbetet med Bry dig!-projektet och visade sina två filmer vilket var mycket uppskattat.
- *Samtal hos socialsekreterare:* inga gällande deltagande elever.
- *Deltagande i konsekvensprogram:* inga gällande deltagande elever.



- *Form av individuell handlingsplan:* inga gällande deltagande elever.
- *Eventuella polisanmälningar av klottrare i medverkande skolor:* inga gällande deltagande elever.

Genomförande analys

Analysen baseras på enkäter och intervjuer med representanter från medverkande skolor, elever och personer som deltagit i den lokala arbetsgruppen.

Hur fungerade genomförandet av och innehållet i informationsträffen?

I stort sett har vi endast fått in positiva omdömen om informationsträffen. Någon tyckte att den var lång (4 timmar) och någon tyckte att det var konstigt varför vår sponsor Trion Tensid AB fick prata under en punkt eftersom de är ett företag. Annars har det bara varit positiva omdömen, exempel på ett sådant är ett av utvärderingssvaren: ”träffen var välplanerad och givande och förde oss snabbt in i problematiken” (se utvärderingssvaren från lärarna och den lokala arbetsgruppen bilaga 12 och 13).

Hur fungerade arbetet med Bry dig!-temat i skolorna?

Övervägande delen av lärarnas utvärderingssvar visar att det har fungerat bra och har varit lärorikt, men de tycker att det har varit ett omfattande arbete innehållande ett tidskrävande och svårt tävlingsmoment. Någon tyckte att hon fått vetskap om att projektet skulle genomföras väldigt sent. Flera lärare har också påpekat att barnen varit för unga för detta ämne och att lärarhandledningen inte var anpassad för målgruppen. Tävlningen, att göra ett opinionsbildande material t ex film, affisch m m, verkar ha varit mycket uppskattat bland barnen och flera lärare har svarat att temaarbetet varit positivt (se utvärderingssvaren från lärarna bilaga 12).

Hur fungerade upprättandet av och arbetet i den lokala arbetsgruppen?

Själva upprättandet gick enkelt och bra. Petra Karlsson på Sollentuna kommun var till stor hjälp med att välja rätt personer. Tanken från början med gruppen var att den huvudsakliga funktionen skulle vara att gruppen samordnat arbetade med att fånga upp barn/ungdomar som inlett en ”klotterkarriär” eller är på väg in i den. Men eftersom huvuddelen av projektets målgrupp inte klottrar så ”försvann” en av gruppens huvudsyften. Dessutom får vi som grupp inte sitta och diskutera enskilda personer, men vi har kunnat prata om ”fall” d v s inte nämnt några namn eller något som kan identifiera vem vi pratar om. Trots detta har gruppen fungerat bra och det har varit värdefullt att nätverka och utbyta erfarenheter.

Hur har arbetet med handlingsplanen fungerat?

Inom den lokala arbetsgruppen så har vi inte behövt använda oss av handlingsplanen och enligt lärarnas utvärderingssvar så har inte de heller behövt göra det eftersom få av barnen klottrar eller har börjat klottra. Det märks i lärarnas utvärderingssvar att de inte riktigt vet vilken handlingsplan vi menar och blandar ihop den med lärarhandledningen och tidsplanen för projektet. Här har vi inte riktigt nått fram. Det känns angeläget att rektorerna tar upp detta med sina lärare så snart som möjligt så att alla är införstådda med att det nu finns en ny handlingsplan att följa vid misstanke om att en elev klottrar eller sabbar.

Petra Karlsson, Sollentuna kommun har som målsättning att sprida handlingsplanen till alla skolor i kommunen så att alla följer samma rutiner.



Vilket mottagande har detta arbetssätt fått? Finns faktorer som hindrade eller underlättade genomförandet?

När vi startade upp projektet så fick vi en hel del negativ respons från lärarna eftersom de kände att det skulle kräva tid och engagemang att sätta sig in i undervisningsupplägget och lärarhandledningen samt att genomföra tävlingsmomentet. Håll Sverige Rents erfarenheter är att lärarna ständigt lever med ett pressat tidsschema med olika projekt och temaarbeten som ska genomföras utöver det vanliga skolarbetet. Det verkar dock som det hela lättade när de kom igång med arbetet och barnen var intresserade av projektet.

Lärarnas utvärderingssvar visar att de flesta tycker att barnen är lite för unga för temaarbetet och värderingsövningar samt att lärarhandledningen inte var anpassad för barnens ålder. Samtidigt svarar de att barnen har tyckt att det varit kul att jobba med Bry dig! och då främst tävlingsmomentet. En lärare berättade t o m att hennes elever har varit väldigt motiverade och ofta frågat ”Ska vi jobba med Bry Dig idag?”

Det som har underlättat arbetet för oss på Håll Sverige Rent har varit det goda samarbetet med Sollentuna kommun. Att ha en så engagerad samarbetspartner underlättar arbetet otroligt!

Effektutvärdering – attityder, handlingskunskap, klotter- och skadegörelsebeteende

Både före och efter projektets genomförande har deltagande elever fått fylla i en 4-sidig enkät med frågor om klotter, skadegörelse, trivsel och trygghet. Eleverna består av hälften killar och hälften tjejer.

Enkätens fasta frågor:

Den stora skillnaden i svaren är att eleverna verkar mer uppmärksamma på och ser klotter och skadegörelsen mer efter att ha arbetat med temaarbetet. T ex i första enkäten svarade 4,1% att de tycker det är mycket förstörelse och klotter på sin skola. I andra enkäten är det 18,7% som tycker det.

Tyvär svarar fler att de tror att deras kompisar skulle tycka det var okey om de klottrade i den andra enkäten till skillnad från svaren i den första. Så även på frågan om de skulle tycka det var okey om någon av deras kompisar klottrade. Vad denna ”försämring” i svaret beror på är svårt att säga. En följdfråga hade varit bra för att ta reda på detta (se bilaga 14).

Enkätens öppnafrågor:

I de öppna svaren svarar eleverna relativt lika. De tycker det finns mycket klotter i tunnelbanan, på pendeltågen och pendeltågsstationer. De får negativa känslor av nedklottrade miljöer och skadegörelse, ingen i princip tycker att det är trevligt. Om de visste om att någon klottrade skulle de säga det till en vuxen t ex mamma och pappa. I den sista öppna frågan (om du vill att det ska bli mindre klotter och förstörelse, vad tycker du man ska göra för att minska det) flödar förslagen på lösningar. Några exempel:

”Skicka in pengar så man betala och tvätta bort klotter så det blir fint igen. Annars så skulle man kunna hjälpa till allihopa i verksamheten. På gatan eller frivilligt.”

”Oj, öhh sätta in de här reklamfilmerna som vi har gjort och på tv är det mycket klotter, klottrarna tycker säkert att det är coolt.”



”Man ska sälja klotterburkar för ca 200 kr o ha poliser lite överallt.”

Det verkar helt klart som barnen har lärt sig en hel del. De har mer utförliga svar i enkäten som gjordes i december och det är färre som svarar vet ej. Särskilt på sista frågan, om vad man ska göra åt klotter. Här har de bildat sig en uppfattning om vad man ska göra (se bilaga 15 och 16).

Mätning av klottermängd

En inventering av klotter, som Håll Sverige Rent gjorde tillsammans med respektive skolas vaktmästare och Petra Karlsson Sollentunas kommun, gjordes inuti och utanpå deltagande skolor gjordes före arbetet med Bry dig!-temat våren 2005, och en avstämning per telefon med skolornas vaktmästare gjordes efter temaarbetet genomförts december 2005. Den första inventeringen visade att skolorna har problem med blyertskludd i korridorerna, på toaletterna, på skolbänkarna och på skåpen. Klotter finns utanpå skolorna och det är personer som inte tillhör skolan som målar/sprayar dem. Det är mycket sällan som eleverna klottrar på den egna skolans byggnader. På alla tre skolorna målar vaktmästarna själva över blyertskluddet som finns inomhus och ringer till saneringsföretaget Dalkia för hjälp att ta bort klotret utanpå skolbyggnaderna. Som nämnts tidigare i rapporten tycker alla tre vaktmästare att det har skett en förändring under senare delen av hösten. Det är mindre klotter och skadegörelse nu på skolorna efter att 4-5:orna arbetat med Bry dig!-projektet under hösten 2005 säger de. Vaktmästarna tror att barnens arbete med projektet har smittat av sig till de äldre barnen. Detta känns ju mycket positivt! En av vaktmästarna trodde också att nyrekryteringen av klottrare kan ha stoppats p g a projektet. En annan vaktmästare berättade att de har delat upp eleverna i grupper som får ta hand om olika städrområden (t ex klassrummen, korridorerna och klassrummen) vilket har gjort eleverna mer delaktiga i att skapa det trevligt på skolan. Detta har gjorts i samband med att projektet genomförts på skolan, vaktmästaren förklarade att man blivit inspirerade att ta tag i dessa frågor i och med projektet (se bilaga 8, 9 och 10).

Tävlingsresultat

Till vår stora glädje fick vi in sju tävlingsbidrag varav fem stycken var kortfilmer. Resultatet visar att eleverna har tagit till sig kunskap från temaarbetet och har lyckats åstadkomma fem bra och innehållsrika kortfilmer. En av de förväntade resultaten var att eleverna skulle ha kunskap om de ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenserna av klotter vilket de nu verkar ha. Någon gång under våren 2006 kommer de tre vinnarfilmerna att visas en gång i timmen under en tvåveckorsperiod i lokal tv i Sollentuna. Filmerna finns bifogade på en CD-skiva, bilaga 17.

Media kring projektet

Två pressmeddelanden gällande projektet har distribuerats från Håll Sverige Rent till medier i Stockholmsområdet (se bilaga 18 och 19). Dessa har resulterat i tre lokala notiser/artiklar och ett webbportage (tyvärr får vi inte kopiera pressklipp så de bifogas ej).